צבי קוליץ

והיה אם תפרוץ מלחמה חדשה

סימן מר הוא לעולם, שכמה חדשים לאחר גמר המלחמה העולמית הנוראה הזאת, שעלתה לנו בחמשה מיליון נר־צחים, ולהם, לעמים, בחמישים מיל־יון קרבנות ובהרס רכוש שנצבר במ־שך מאות בשנים, מדברים המדינאים גלויות וברורות על אפשרות מלחמת עולם חדשה. אנו כולנו תפילת לאלו־קים שאסון זה, שהוא בראש וראשונה אסוננו אנו, לא יתרחש שוב... אבל כיון שגורלנו המר רצה בכך שעד היום, בכל התנגשות בין־לאומית בע־בר נהיה רק משקיפים או נרצ־חים, עלינו להיות עתה מוכנים כלפי הבאות ולעשות את הכל בכדי, באם יקרת הרע מכל רע, נוכל להיות משׁ־קיפים או משתתפים, אבל לא עוד — נרצחים!

לפי מצב העניינים היום הרי מלחמת עולם חדשה אפשרית היא רק בין רוסיה וגרוריה מצד אחד, לבין האר־צות האנגלו־סכסיות ובעלי־בריתן מצד שני.

המלחמה החדשה, שהארצות האנ־גלוסאכסיות תנהלנה אותה תחת הסיס־מה של מלחמת ב„פאשיזם הקומו־ניסטי", ורוסיה הסובייטית תחת הסיס־מה: מלחמה ב„פאשיזם הפלוטוקרא־טי" — תעמיד מיד עם התפרצותה בסכנה חמורה את מצבם של היהודים בארצות הדימוקראטיות. שונאי ישראל למיניהם יצאו מכליהם בכדי לתאר את היהודים כסוכנים קומוניסטיים וש־רידי הנאצים בכל מקום שהם — ומספרם רב ועצום עד למאד — שהיו נאלצים עם תבוסת הנאצים לסתום את פיותיהם, ימצאו שהרגע הוא מת־אים ביותר להתנקם ביהודים על מל־חמתם בגרמניה הנאצית. הם ימצאו בקלות תומכים למיליונים באנגליה ובאמריקה ומסע תעמולה אנטי־יהודי שלא היה כמותו לרוע ולהיקף יציף את העולם. אין כל ספק, שאפשר יהיה לצפות לפוגרומים ממש במקומות שעד היום הם היו בגדר הנמנע. תעמולה זו תקבל צורה שם, יודע יפה כי באם הארצות הדימוקראטיות הנלח־מות יתפס יהודי בקלקלתו כסוכן סוב־ייטי, למשל, בארצות אמריקה הצפו־נית והדרומית ובאנגליה תרים האנטי־שמיות ראש. ומצב הפליטים היהודים, שרידי יהדות אירופה, שמצאו מחסה בארצות ההן, יהפך לבלתי נשוא. הגר־מנים באשר הם שם, אשר יראו במלח־מה החדשה בשורה לחידוש ימיהם כק־דם ואות נקם ושילם ברוסים, שהיו הגורמים העיקריים לתבוסתם, יתנקמו קודם כל ביהודים. אין כל ספק שלממ־שלות הדימוקראטיות יהיה כמעט בלתי אפשרי להשתלט על המצב שהיווה.

הטבח שיבוצע ביהודי אירופה, במק־רה של מלחמה חדשה לא יפול במאו־מה מהטבח הנאצי. במלחמה העולמית הבאה, באם ישארו יהודים באירופה, יושמד שליש שני מעם ישראל. פולניה ורומניה ובולגריה, וגרמניה אשר זוע־קים להשתחרר מעול הכבוש הסובייטי — יעשו קודם כל שפטים ביהודים. ואם עכשיו, בימי „שלום", נרצחים יהודים בפולין באכזריות שאין לתארה, מכל שכן בימי מלחמה ברוסיה. המח־תרת האנטיסוביטית שתעלה כפורחת באירופה כולה עם פרוץ המלחמה הבאה — תקבע לה למטרה ראשונה ועליונה להפטר מהיהודים. שחיטת היהודים באירופה תבוצע אז לא באי־טיות שיטתית גרמנית אלא ברצחנות פתאומית שלא היתה כמוה. באם צב־אות רוסיה יצטרכו לעזוב שטחים מסו־יימים, כתוצאה מפעולות המלחמה, אין כל ספק בכך כי עוד בטרם יגיעו צב־אות הברית לשטחי הפינוי הסובייטי לא תשאר בשטחים אלה אף נפש יהו־דית אחת חיה. המלחמה האנטי־רוסית תגמור לגמרי ולחלוטין את מה שהת־לה המלחמה הנאצית. עתה נשארו עוד באירופה וברוסיה ארבעה וחצי מיליון יהודים. יהודים אלה ישמדו ללא רחם במלחמה הבאה.

למדות התעמולה הסובייטית המס־עה, הרי ברור הדבר לגמרי שבשטחים הסובייטיים שנכבשו על ידי הגרמ־נים נרצחו היהודים על ידי הרוסים עצמם. כי אחרת איך יכלו הגרמנים לדעת בארץ ההתבוללות הקומוניסטית מי הוא יהודי ומי לא? הרוסים מסרו את היהודים לידי הנאצים או שחטו אותם במו ידיהם. ואם במלחמה אנטי־נאצית, שהיתה המלחמה הפופולארית ביותר שרוסיה נהלה מימיה, כזה היה המצב, — במלחמה אנטי דימוקראטית, שתהיה מאד בלתי פופולארית ברוסיה — על אחת כמה וכמה!

היהודים באירופה ישמדו בין כבוש לנסיגה ובין נסיגה להתקדמות של אחד משני הצדדים, בלי כל קשר עם התו־צאה הסופית של המלחמה. תהא המ־נצחת רוסיה או אמריקה ואנגליה — יהודי אירופה ישמדו. עד האחרון בהם, עוד בעצם החליך המלחמה עצ־מה, הם לא ישמדו הפעם על ידי ממ־שלות אלא על ידי המוני העמים המור־עלים על ידי הנאציזם החי והקיים בכל אתר ואתר. ממשלות (ממשלת גרמניה וגרוריה) השמידו ששה מיליון בשש שנים: המונים ישמידו ששד מיליון אחרים בששה חדשים.

°

זהו הצד „החיצוני" של מצבנו באם תפרוץ מלחמה חדשה; הצד „הפנימי" יהיה הפעם הרבה יותר טראגי משהיה במלחמה שזה עתה נגמרה. המלחמה האנטי נאצית היתה הראשונה בדברי ימי המלחמות שהיהודים נלחמו בה רק לצד אחד: הדימוקראטיות. זו היתה המלחמה היחידה שלא הפכה למלחמת אחים בשבילנו. בכל מלחמה אחרת בעבר רצחו יהודים אחד את השני. השני כחיילים שנלחמו במחנות ידיבים משני עברי הבאריקאדות. יהודים צר־פתים רצחו יהודים גרמנים ויהודים גרמנים יהודים צרפתים. יהודים מתו עם „דויטשלאנד איבר אלס", עם „וויו לא פראנס" ועם „גוד סייוו דזי קינג" על שפתותיהם. קויים בנו הפסוק „בניך ובנותיך נתונים לעם אחר ועי־ניך רואות וכלות אליהם כל היום". זכורה עדיין לכולנו הפואימה הנפלאה של שאול טשרניחובסקי „בין המצרים אשר בה מסופר על חייל יהודי אחד ההורג את יריבו אשר הכיר לברק היריה את אחיו. הנרצח נופל בקריאת „שמע ישראל!" והחייל היהודי שרצח — טורף את נפשו בכפו. במלחמה הב־אה, כיון שתתיה „אידיאולוגית" ועליה יאמר בודאי בכל לב כי „זה יהיה הקרב האחרון", ירצחו חיילים יהודים יריבים אחד את השני בתאותנות כזאת שכמוה לא היתה עדיין בהיסטוריה. החייל היהודי בצבא האדום, אשר בש־בילו, בעיקר, מפלת הקומוניזם ברוו־סיה פירושה — מותו הודאי — ילחם מלחמת טרוף לא רק למען הקומוניזם אלא גם ובעיקר למען חייו הוא. החייל היהודי האנגלי והאמריקאי, שהיה תמיד „יותר אפיפיורי מהאפיפיור עצ־מו" ישתדל: שכנע את חבריו למלחמה שמלחמה זו היא מלחמתו, על ידי זה שילחם נגד הסוביטים באותו חרוף נפש שנלחם נגד הנאצים. חיילי ישראל שבצבא אנגליה או אמריקה ילחמו נגד הקומוניסטים באותו חרוף הנפש לא רק מהסבה שהזכרתי לעיל, אלא גם מהסבה הפשוטה והברורה, שהענין הדימוקראטי בכלל (לא כפי שהוא מת־בטא ביחסם של הדימוקראטיות לארץ ישראל) קרוב יותר ללבו של היהודי מכל ענין אידיאולוגי אחר. היהודי הל־אומי יהדתי לא ישכחו לעולם לרוסיה הסוביטית את הפוגרום האידיאולוגי הנורא שהיא נחלה — ובמדה מסויימת מנהלת עדיין, — נגד המסורת היהו־דית והציונות. היהודי של כל ימות השנה, באשר הוא שם, יודע יפה כי באם פירושו של היטלר היה: השמדה פיזית של היהדות, הרי פירושו של סטאלין הוא — השמדה רוחנית של אומה עתיקה, אשר במשך אלפי שנים המיתה את עצמה באהלי תורתה וגע־גועיה לציון. המלחמה בין החייל היהו־די הסוביטי לבין החייל היהודי הדי־מוקראטי תהיה מלחמה נוראה. אחים בני גזע אחד ירצחו אחד את השני בדם קר. תהא זאת מלחמת אחים שלא ידענו כמוה לאכזריות ולרשע. תהא יד את באחיו, יד בן באביו, יד אב בבנו. נהיה עדים לטראגדיה המשפח־תית העברית האיומה ביותר מיום שנ־עשינו לעם.

°

ובכן — ישאל השואל — מה לע־שות? בתשובה לשאלה זאת תלוי גו־רלנו כעם. התעמולה היהודית והציונית איננה ממצה את תחום אסוננו. אני כשלעצמי נוטה להאמין כי העובדה שאטלי, למשל, מצהיר בבית הנבחרים הבריטי כי מאה אלף הסרטיפיקטים יינתנו לנו בתנאי שהיהודים בארץ ית־פרקו מנשקם, איננה מעידה על רשעות סתם, אלא בראש וראשונה על הבורות הנוראה בה שרויים מדינאי הדימוק־ראטיות, ביחס למצבנו, למאווינו ולדרי שותינו הפוליטיות. מר אטלי איננו מבין כי אחרי טרבלינקה ומיידאניק לא יהיו עוד יהודים בלתי מזויינים בעולם ובודאי לא — בארץ ישראל. אלה המדברים על פרוק נשק מיהודים, לקויים, כנראה, בטמטום פסיכולוגי ש־אין לו תקנה. פרוק נשק אפשרי רק בתנאי שהמתפרקים מנשקם מאמינים ברצון הטוב של הזולת. עם עם ישראל קרה ההפך הגמור: מעולם לא עוררה אמונתנו ואמונינו ברצון הטוב של העמים כלפינו כפי שזה קרה במלחמה הזאת ולאחריה. לאור עובדה זו, ולאור המצב שאנו עלולים לעמוד בפניו מחר, — זעקת השעה היא לארגן את יציאת אירופה בצורת איבאקואציה דחופה ביותר. על היהודים לעלות ציונה לא רק מפני שאנו רוצים בזה או מפני שהם אינם רוצים להשאר במקומות שהפכו בתי קברות ליקרים להם בין־תר, אלא מפני שאותם המקומות יהפכו לבתי קברות גם להם!. המארקסיזם היהודי באירופה, בצורת שתופו והש־תתפותו במוסדות השלטון השונים, ב־פולניה, בבולגריה, ברומניה וביוגו־סלביה, עומד שוב לבצע את אחד מפשעיו הגדולים: הוא מפתה את היהודים להשאר באירופה. אותו ה־מארקסיזם היהודי המקולל, אשר הר־דים עד מות מליוני יהודים באירופה לפני המלחמה העולמית הזאת, מנסה להשתמש באותה הדיאלקטיקה שוב המנוונת והפושעת שפירושה הוא: אירופה היא ביתנו. המפתים יהיו הרא־שונים שיירצחו ביום נקם (באם לא יסתלקו בעוד מועד) ואחריהם — כל אותם האומללים שנתנו לפתות את עצמם. כל העושה למען השארותם של יהודים באירופה — עושה, למעשה, למען מותם הודאי, אך באם מנקודת מבט טכנית גרידא אי אפשר יהיה לבצע את האבקואציה של יהודי אירו־פה עד למלחמת העמים הבאה — הרי, כלפי אפשרות נוראה זו, חובתנו השנ־יה היא לעשות את הכל בכדי להביא לידי כך שיהודי אירופה לא ימצאו באותו מצב שמר אטלי רוצה לראות בו את יהודי ארץ ישראל.

הצהרתו הידועה של הגנראל מור־גאן, אשר הסעירה והרגיזה רבים — עוררה, למשל, שמחה עצומה בלבבי. הלא לילד הזה התפללנו! מה אמר הגנראל, (מלבד כמה ביטויי דופי אנטי שמיים) שיש בו בכדי להרגיז או להע־ליב? הוא אמר שאלפי צעירים יהו־דים באירופה מזויינים במחירות; ש־הם מלובשים היטב, מסודרים כהלכה, שלרשותה עומדים סכומים גדולים

(הסוף בעמוד ו׳)

דר. ז. פון וייזל

אני קורא עתון

רובצת עלי ההתחיבות להמציא למערכת „המשקיף" בכל שבוע — לכל המאוחר ביום ד׳ — מאמר על פוליטיקה, וביחוד על פוליטיקה חיצונית. לשם כך עלי להשיג „חומר" — זהו דבר המובן מאליו. ואת החומר הזה אני משיג לעתים מתוך שיחה עם הירקנית שלנו, היודעת על כל המת־רחש בעולם; או מקריאת הכותרות בעתון; או מחקירת בתי הקטנה בנוגע למה ש־שמעה ברדיו.

אני מודה ומתוודה, שבימי המלחמה ה־אחרונה הייתי עוקב בעיון אחר הודעות הרדיו — ביחוד מברלין ומוסקבה. גם את כל הודעות המפקדות השונות הייתי קורא. על ידי השוואת השקרים וההגזמות וההש־תקות השונות אפשר היה לחשב בערך מה התרחש באמת. אולם מיום שנשתתק קולו של גבלס, ואיננו שומעים שקרים והגזמות אלא מצד אחד, חדלתי לקרוא עתונים ולהאזין לשידורים. קצה נפשי ב־אנושות הזאת, שהפקידה את גורלה בידי האנשים המערבבים כיום את הקלפים ה־פוליטיים; קצה נפשי בציניזם חסר הגבולות של השליטים — אם הם יושבים במוס־קבה, או בלונדון, או בושינגטון; קצה נפשי באווילותם של הנשלטים; קצה נפשי ב־אכזריותם ובאדישותם של העמים.

אבל היום סרתי מדרכי הרגילה. קראתי עתון מא׳ עד ת׳, ורוצה אני לחוות דעתי עליו. יקרא נא הקורא עמי, ויגיב עמי. אני מקווה שיסלח לי אם — בניגוד להת־חיבותי — לא אסביר לו הפעם „פוליטי־קה", אלא רק כיצד שולטים בעולם של ימינו.

תחילה אני קורא באותיות של „קידוש לבנה": ממשלת סוריה מכחישה את ה־ידיעה שנמסרה ע״י רויטר מדמשק, כי רוסיה תתמוך בערבים בשאלת סוריה, יפה. אח״כ אני קורא את הידיעה עצמה — ומה מתגלה לי? שאין כל ספק כי הידיעה נכו־נה, במברק של רויטר מדובר על תמיכה בארגון האומות, ואילו בהכחשה מדובר על תמיכה במועצת הבטחון. קרוב לודאי, שזו־הי אחת הנקודות שבה נכונה ההכחשה; קרוב לודאי גם שאין אמת בידיעה שה־שגריר הסובייטי במשק הודיע על „החלטה" של ממשלתו — כי על דברים כאלה אין „מחליטים". הנוסח הדיפלומטי הוא בדרך כלל: „יש לי יסוד להנית, כי ממשלתי תתמוך בהצעה, אם ..." ורק לעתים רחו־קות מאד אומר שגריר: „ממשלתי ייפתה את כחי להודיע לכם שתעשה (או לא תע־שה) כזאת וכזאת, אם ....." אבל לעולם לא ידבר על „החלטה" של ממשלתו, כי ממשלה אינה מחליטה.

משום כך קרוב לודאי שמבחינה פור־מלית נכונה ההכחשה. „השגריר" לא דיבר על „החלטה"; קרוב לודאי שלא דובר גם על מועצת הבטחון; אבל תוכן הידיעה ודאי אמת הוא. האדונים ממוסקבה כבר עמדו פעם בחזית אחת עם היטלר ועם ראש הקויזלינגים הערביים; ואין כל סיבה לבך מדוע בשנת 1946 לא ישובו ללכת עם ידידי הס.ס. והקויזלינגים הערביים.

ב.

אבל הדבר חרה לי. לבריאותו של ה־קורא אין זה רצוי לקרוא ידיעות כאלה, כי הוא רוצה היה להאמין, שלפחות הבול־שביקים היהודיים יש להם לב רגיש לקר־בנות היהודיים של „הנציונל־סוציאליזם וה־פאשיזם", כדברי הפראזה היפה — ואגב כך הוא שוכח, שאף הפאשיסטים האיטלקיים לא רצחו יהודים, ורבים מהם סיכנו את עצמם למען הצל את היהודים.

אבל אי אפשר לקרוא דוקא מה שרו־צים לקרוא, וממילא מתרגזים ומתרגשים.

ג.

בחפזה קורא אני משהו על הישוב: אני קורא כי ברית הציונים הכלליים התאחדה עם ה„התאחדות", הציונים א׳ הם הציונים מהאסכולה של מר גרינבוים, אם איני טו־עה, שהיה מתנגד קנאי של ז׳בוטינסקי וה־אוואקואציה, אם איני טועה, ומר ברנשטיין, הממליץ על „האיחוד", אומר שאין כאן משום „ויתור על היסודות", והוא מזכיר באחד העקרונות של „הברית": „הצלת כל העם וחיסול הגולה" — מלים שאפשר ל־מצאם, אם איני טועה, בסעיף של תחיקת הצ״ח משנת 1935. ואני, בתור קורא, חו־שב לי, שאם המטרה הזאת היא אחד ה־עקרונות היסודיים של „הברית" — הרי היה זה הרבה יותר הגיוני אילו היתה מת־אחדת עם הרביזיוניסטים, שהשמיעו את העקרון הזה בפעם הראשונה בדברי ימי היהדות, ולא עם האויבים בנפש של רעיון חיסול הגולה שסיסמתם היתה והנה: „רק גולה חזקה יכולה לבנות ארץ־ישראל חזקה".

„רק גולה חזקה יכולה לבנות ארץ ישראל חזקה".

ואני נזכר כיצד אותם הציונים הכלליים ב׳, ביחד עם הספרדים, כרתו ברית עם הר־ביזיוניסטים הא״י לפני שנה וחצי בענין הח־רמת הבחירות לאספה״נ, בעוד שהכלליים א׳ השתתפו בבחירות, ועתה השלימו הספ־רדים עם הועד הלאומי והכלליים ב׳ ויכוסו בעד הדלת האחורית של גרינבוים לתוך הועד הלאומי, והרביזיוניסטים החמיצו את — כב־לל האדונים האלה! — את ההזדמנות לי־טול לידיהם את הנהגת הישוב הלאומי, ולהיות המפלגה השניה בגדלה בפרלמנט הדמוקרטי של ארץ ישראל.

ורוצה אני לקרוא מדוע דרשו את „האי־חוד", מדוע אותם האנשים שיקיבלו את עק־רונות הרביזיוניזם, רוצים להתאחד עם ארי־כי הרביזיוניסטים, ובעיקר—מה בעצם מצי־עים מבטיחים או תובעים הציונים א׳ בתור מחיר האיחוד... אבל על כך איני שומע ואיני קורא מאומה. אני קורא ש„כאן עבר לנתוח הנמוקים שהביאו למר״מ על איחוד התנועה הציונית הכללית" — אבל מה היו הנ־מוקים האלה, זה נשאר סוד כמוס בפני הקו־ראי. אני קורא את שמותיהם של הנואמים הראשיים בעד ונגד — אבל איזה נימוקים הביאו הנואמים האלה בעד או נגד — זה שוב נשאר סוד כמוס. ושוב אני מתרגז; לא בשל האיחוד — כי מפלגה אחת פחות בציו־נות היא ריווח נקי; אני מתרגז על עצביותה של ראשי המפלגות בישוב, המעיזים עדיין להיתחם למה שנעשה במפלגתם כאל „סוד", שעליו אין מוסרים דו״ח למי שאיננו „בתוך הענינים". ואני מתרגז על אוילותם של קוראי העתונים שלנו, המשלימים עם הר־צאות צבועות כאלה ואינם מגיבים עליהן בנחשול של מכתבי מחאה.

ד.

אני עובר לענין אחר, המשמח יותר. הר־דיעה על בוא הפליטים מקונסטנצה. זהו באמת מאורע גדול וחשוב: הוא יכול לעודד תקוה, שסו״ס יורשו גם יהודים מאותו חלק של אירופה העומד תחת פקות סובייטי, לעלות לארץ ישראל.

אני קורא שנפחה של ספינת הפליטים היה רק 761 טון — באמת מגוחך, אם נד־כרים כי בדרך הטבע מעמידים לרשותם של 1800 נוסעים אניה בת 20.000 טון או יותר. אני קורא שהפליטים, הבאים מאזורי הקיומה הסוציאלית, הגיעו בבגדים צואים וקרועים בלי מים, בלי חלב, בלי .פי־רות. ושוב הניני מתרגז.

אסף גולדברג

לַ״ג בָּעֹמֶר, תַּשַׁ״וּ

לְכָבוֹד לַ״ג בָּעֹמֶר
אֲגַדַּע עֲנָפֵי תֹּמֶר,
מֵהֶם לִי אֶכִינָה הַקֶּשֶׁת וָחֵץ;
(הַפַּעַם גַּם יֵט לִי
הַחֶסֶד, מַר אֶטְלִי:
הַזַּיִן הַזֶּה מִפְּשׁוּטוֹ הוּא שֶׁל עֵץ...)

בְּאֵלֶם־אֲרֶשֶׁת
אֶדְרֹךְ אֶת הַקֶּשֶׁת
אֲצָאֶה לַחוּץ, לַגַּלִּים הַתְּכֵלִּים,
עֵינַי אַאֲהִילָה,
עַד עֶרֶב אוֹחִילָה, —
אוֹחִילָה לְבוֹא מְאַת־אֶלֶף עוֹלִים.

תּוֹעָה עֵינִי כֻּלָּה
מַעֲרָבָה, מִזְרָחָה —
שְׁקָטִים הַגַּלִּים בָּאֲגַם הַתֵּיכוֹן,
רַן־תְּכֵלֶת נָנַחַת
מֵעָל וּמִתַּחַת —
צוֹפָה לַמֶּרְחָק מֵעֵינִי הָאִישׁוֹן.

אָשׁוּר עַל פְּנֵי מַיִם,
בְּאֹפֶק שָׁמַיִם
סִירָה מַפְלִיגָה, מַלְבִּינִים מִפְרָשִׂים,
אַחֲרֶיהָ נִגְרֶרֶת
לְאַט הַמְכֻמֶּרֶת, —
עוֹרֶכֶת צִידָה עַל בַּעֲלֵי קְשָׁקְשִׁים.

וְהַלְאָה מִשָּׁמָּה
הַרְחֵק, פְּאַת יָמָּה,
פְּרוּשָׁה עוֹד «מְכֻמֶּרֶת» אַחַת עֲצוּמָה
וּכָה יִתְגַּלְגְּלוּ
«מֵאָה אֶלֶף» אֵלּוּ
לָהֶם תִּיחַל נִשְׁמָתִי עֲגוּמָה.

— «נִשְׁבַּעְתָּ, מַר אֶטְלִי,
הַפַּעַם לָתֵת לִי
כְּכָל שֶׁיִּחָרֵץ פְּסַק־הַדִּין, פְּסַק־הַדִּין,
עַל כֵּן אֶצְמָדָה,
הַלּוּם אֶפְקֹדָה,
אֲחַזִּיק בְּיָדִי קֶשֶׁת־עֵץ וְאַמְתִּין».

• •

יָמִים כֹּה חָלְפוּ,
תְּקוּפוֹת הִתְגַּדְּפוּ,
נַפְשִׁי בְּקִרְבִּי בַּחֲשָׁאי בּוֹכִיָּה:
הוֹמָה הַ«מְכֻמֶּרֶת»
בְּרוּחַ נִסְעֶרֶת:
«הַקֶּשֶׁת־שֶׁל־עֵץ לֹא תִּצְלַח לַצְּלִיָּה»!..

אני קורא שאנית המשחית הבריטית שעצרה את האניה, הרשתה לה להמשיך בדרכה. ואני מהרהר שלמעשה מיותר הוא לעצור אניות אם נותנים להן להמשיך בדרכן. אבל בעוד שאני כבר רוצה לשמוח על אות זה של התעוררות הרגש האנושי, הנני קורא כי נציגי מיניסטריון החוץ הב־ריטי ברומניה ביקשו מהממשלות הרומנית והרוסית לא להרשות את הפלגתה של הספינה הקטנה הזאת — היינו שרצו לחזור בקונסטנצה על המעשה המתועב של ספציה. שרצו להשאיר 1800 יהודים צופים במחנה, של בלי שיט רועע — רק מתוך עקשנותם, האוסרת עליהם לתת ליהודים לעלות לארץ ישראל.

וחמתי בוערת בי כשאני נזכר בי כך ממלאים האנגלים את הבטחותיהם החגיגיות „להקל" על העליה היהודית, ואני מהרהר כי ציני מאד נעשה העולם — ציני עד כדי כך, שאיש אינו מתייחס עוד ברצינות להב־טחה שניתנה לעם העתיק והאומלל ביותר בעולם — הבטחה שאינה עולה מאומה לאנגלים, מאומה — פרט לזה שיעצמו קצת את עיניהם ולא ישסו יום־יום את סוכניהם בקונסטנצה או בספציה או בטריסט בי־הודים.

אבל הנה נוכח אני שטעיתי. הבטחות קדושות גם כאלה, ואנגליה עומדת בדיבורה, ויהי מה, כמובן — לא בדיבורה לפולנים בשנת 1939 שהיא תערוב לשלמותם הס־

(המשך בטור הקודם)

אגרות מבירת הארץ

מ. סוקר

הערבים אינם מסכימים להכב ל„שולחן עגול" עם היהודים, הבריטים והאמריקנים בענין ארץ־ישראל. נסיונות לכינום „שולחן עגול" כזה נעשו כבר, למעשה, בימי שהותה של ועדת החקירה בארץ, אף ג׳ימס מאק־דונאלד ידידנו נשבה לרעיון זה וטיפל כו באופן נמרץ, ונכשל יחד עם יאיר המטפלים בענין זה. אולם מצד היהודים קיים חשש שילכו שולל אחרי מדומה־שוא אלה, שאינם אלא תמרורי השהיה. בו בערב כשנתפרסמה ההודעה של מיניסטריון החוץ הבריטי על התחיעצויות המשותפות בישר ה„לונדון פרס פרוים", שרות המודיעין, שהית עד עתה בפוף למיניסטריון האינפורמציה ועתה עבר לרשות מיניסטריון החוץ והמושבות, — כי ד״ר וייצמן נוסע ללונדון בקשר להתיעצויות אלה. שרות הידיעות הבריטי יודע בבר עתה, כי ד״ר וייצמן יסכים להסתף בתמרון השהיה זה, כשם שהגיע את הסוכנות להופיע לפני ועדת החקירה וע״י כך השלים עד רחיית העליה של ה־100 אלף לחצי שנה, לפחות.

*

ובינתיים מפיצים ממקורות ערביים שמו־עות, כי ב־25 במאי, כלומר בסוף השבוע הבא, ביום הכתרתו של האמיר עבדאלה כ„עבדאלה הראשון", יוברז גם על סיפוח חלק מסויים של ארץ־ישראל המערבית לת־חום שלטונו של עבדאללה. המדובר הוא במחוז שכם, או גם מחוז תברון. ברור, כי אלה הן שמועות בלבד, ואין יסוד להנית, כי אכן יקרה הדבר ביום הכתרתו של עבדאללה, בלומר עוד במשך השבוע הבא. אבל אין גם לומר, שאפשרות זו אינה נידונה ע״י מיניסטריון החוץ הבריטי, המתכונן אולי לעשות זאת בזמן החלפת המאנדאט במשטר הנאמנות. בזמן אישור המנדאט הפ־רידו מא״י את השטח מהירדן עד המדבר, ועתה מרחפת עדיין הסכנה של חלוקה גוס־פת, לא רק ה„נאנציסטר גארדיאן" המציף לחלוקת א״י סבור כי צירוף חלק מא״י המערבית למלכות עבדאללה „יעשה את עבדאללה מאושר", כי אף סופרו המיוחד של ה„דיילי מייל" במזרח התיכון, שביקר בשבוע שעבר בארץ, סבור כי ישנה אפש־רות שעבדאללה ירחיב את גבולות שלטונו, בדרך ל„סוריה רבתי", ואף הוא מונה חלק מא״י המערבית בתחום זה.

*

בקשר עם תכניות אלה מתעוררת מחדש שאלת החלוקה.

אחרי הדין וחשבון של ועדת החקירה, חסידי החלוקה שבקרב הבריטים אינם מצי־ים יותר שיפור „תכניתו של פיל". כי אם להפך: כל התכנית יש בהן כדי לצמצם את התכנית של ועדת פיל. סיר רוברט וואנג, שהיה מנהל מחלקת המזרח התיכון במיניס־טריון המושבות והופיע כעד לפני ועדת החקירה בישיבתה בלונדון, חזר השבוע וה־ציע תכנית, שיש בה דמיון רב להצעה של קרוסמאן בועדת החקירה: פדרציה של שני חלקי א״י עם ממשלה מרכזית משותפת, עם אוטונומיה איזורית. לתכנית זו, בלכל הצעות החלוקה גוונים שונים, בצבעי הקשת, ולכל גון תומך נפרד. ה„אקונומיסט", למשל, ממ־שיך בתמיכתו באיזור אוטונומי בתוך „סור־יה רבתי" ואילו ה„טיימס" מוכן להעניק יתר זכויות ליהודים בחלק א״י. הגדרות של גודל השטח אינן בכלל, פרט לאותה הצעה „גאונית" של הקולונל קליף גרסיי, שפירסם ב„טיימס" הצעה על הקמת מדינה יהודית בשטח של 20 מיל מרובעים, ת״א וסביבתה, עם אובלוסיה של 200 אלף, שתוכל להיות חברה בארגון האומות המאוחדות. אותו קולונל הציע גם להקים בשאר א״י מדינה ערבית, ולהוציא מתוכה את המקומות הק־דושים, שיהיו מובלעות, תחת שלטון בריטי או של האומות המאוחדות.

בשלל הגוונים הזה של הצעות חלוקה עלולה להתפס הסוכנות, ואם כי ההכרזות של דובריה הרשמיים הן נגד החלוקה, הרי הלך הרוח בחוגים רבים של הסוכנות הוא בעד החלוקה. אם לשמוע לדעתו של קראם, הרי יש לקבל את החלוקה. ב„ראש־גשר", להקמת שלטון עברי שיוכל להתחיל במפ־עלי פיתוח ועליה גדולה, וענין השטח עלול להשתנות ברבות הימים. אבל מאחר שכל השלמה עם חלוקה נוספת, עלולה להביא לידי הצעתו של הקולונל גארסיה, על „מדינה בשטח של 20 מילים מרובעים", או „איזור אוטונומי" בנוסח עבדאללה—נורי־סעיד, הרי אסון כפול יהיה בכל סטיה מהתביעה למדי־נת בא״י השלמה.

*

התמרון הרוסי של הועד הערבי העליון נכשל כליל. לא באה תשובה מהקרמלין, למשלחת ערבית לא ניתנה רשות לנסוע למוסקבה, וכל האיומים של עוני עבדול רזאק על „התנתקות אפילו עם השטן", כלו־מר גם עם רוסיה, נכשלו. דובר הועד הערבי העליון הבריז כבר שאין כלל מצפים לתשובת רוסיה. הכרזה זו נמסרה יום אחד בלבד לאחר ש„רויטרס" בישורה, כי הציר הרוסי בלבנט הבטיח בשם ממשלתו לתמוך בענינם של ערביי א״י. הידיעה הסנסציונית של „רויטרס" הוכחשה מיד ע״י אותה סוכנות מדיעין מפי ראש ממשלת סוריה, וד״ר עיזאת טאנוס מכריז כבר שערביי א״י אינם מחכים יותר לתשובת רוסיה. ובכן, מה אירע? אומרים שהאמיר עבדאללה התערב; מספרים, כי המלך פארוק מנע מהתקשרות עם רוסיה, אבל כפי הנראה לא אלה הכריעו במפנה. אמנם לא היה משקל רב בכל האיומים של „קשר עם רוסיה". במידה רבה נוצרו האיומים ע״י שאלות עתונאי־חוץ באם הערבים יפנו לרוסיה וה־עסקנים הערביים הנבוכים, ביחוד אחר פר־סום מסקנות ועדת החקירה, השיבו בחיוב. ערב פירסום מסקנות הועדה נשאל ג׳מאל חוסייני „התפנה לעזרת רוסיה" והוא השיב „כן", בחשבו שמספיקה מלה, כדי שייוצר איום.

אעפ״ב היה אמת בידיעה הראשונה של „רויטרס" על הבטחת ציר רוסיה בלבנט, אבל היתה זו רק מחצית הידיעה, כי חסר בה הסוף, התנאי של רוסיה לתמיכה זו, הוא שהליגה הערבית תותר לרוסיה בענין טרפוליטניה ותתמוך בתביעתה לאמנות על מושבה איטלקית זו. ומאחר שהליגה הער־בית, בייחוד מצרים לא הסכימה לתנאי זה, באה מיד ההכחשה, של ראש ממשלת סוריה.

ובך נסתיים „התמרון הרוסי" של הערביב. העתונות האנטי־ציונית בלונדון השתמשה באיום זה, כנימוק לפיוס נוסף של הערבים, אבל בועת־הסבון פקעה.

*

בעת ועינה אחת עם האיומים של „קשר עם רוסיה" איימו הערבים ב„א״ישקט" בכל המזרח התיכון.

דחליל זה השתדלו ביותר לנפח, הנצר־נים הבריטיים השונים במזרח התיכון וכת־בים שונים מן העתונות הבריטית באו לארץ, על מנת לחזות ב„אירשקט" זה. אבל הם הביעו בקול רם את אכזבתם. ה„המונים הערביים", שאיימו, כי יסערו אם ימליצו על עליה יהודית נוספת, לא נסערו.

שאלת החרם של ארצות ערב על התעשיה הארצישראלית, כמעט שנשכחה. הממשלה הבטיחה בהודעה רשמית לעשות את כל הצ־עדים הדרושים בנידון זה, אבל — הרי זו רק הודעה רשמית. אי לכך עוררתי במסיבת העתונאים השבועית בלשכת המודיעין המס־לתית שאלה זו בצורה אחרת. פקידים ממשלתיים שונים, הושאלו ע״י ממשלת א״י לממשלות סוריה, הלבנון וסעודיה, ביניהם גם קצין משטרה גבוה, המשמש עתה בהג־לת המשטרה בסוריה. על סמך מה, הושאלו פקידים אלה? האמנם יש לחשוב מדינות שהכריזו חרם על התעשיה הארצישראלית, כ„מדינות ידידותיות"? לפני שנתקבלה הת־שובה נזורז עתון הצבא הבריטי במזרח התיכון ופירסם את השאלה אולם בתיקון „קל", השאלה היתה על סמך מה משאילה ממשלת א״י פקידים לממשלות זרות, וה־„מיד־איסט מייל" פירסם את הידיעה בנוסח זה: „ע״ס מה משאילה הממשלה פקידים לממשלות „זרות" כגון סוריה, הלבנון, סעו־דיה"... והמרכאות, כפי הנראה, באו ללמד, כי אין דעת עתון רשמי זה, שממשלות אלה הן זרות. בינתיים קיבלתי א״מ״ל את הת־שובה, בה נאמר, כי הממשלה השאילה את הפקידים הללו, לפי בקשות הממשלות השו־נות, שביקשו לסייע להן בשרותים שבניים שונים.

ובכן, השאלה בעיקה עומדת, מהו הסיוע של ממשלות סוריה, הלבנון וסעודיה לא״י, שתמורתו חייבת ממשלת א״י לסייע למדי־נות אלה. האם הבדות החרם אין פירושה שממשלות אלה הכריזו על עצמן כעוינות לארץ־ישראל? ובכן, שוב מהי תגובת הממ־שלה לגבי החרם של ארצות אלה על התע־שיה הארצישראלית?

(ההמשך מהטור האחרון)

ריטוריאלית, בשעה שרוסיה היתה בעלת ברית של היטלר ולחמה יחד עמו נגד פולין. וכמובן שגם לא בהבטחת שנתנה לפרס, לרומניה, או ליהודים. אבל ההבטחות שאנ־גליה נתנה לסנוסים, הן קדושות.

ובך אני קורא:

ה.

„בוון הגיב מיד באמרו — בריטניה לא תפר הבטחה שנתנה לסנוסים בעת שעמדה בודדה במערכה נגד הציר. שבטי הסנוסים חשו לעזרתנו, ואם כי עזרתם היתה קטנה קידמונה בברכה"...

(הסוף בעמוד ו׳)